

Marjada de Can Rubaix

Vilassar de Dalt

Ubicació

Comarca: Maresme
Lloc/Adreça: Carrer Àngel Guimerà, 57
Alçada: 153

Coordenades:

Latitud: 41.51808
Longitud: 2.35462
UTM Est (X): 446150
UTM Nord (Y): 4596472

Classificació

Número de fitxa 08214-379
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Element arquitectònic
Estil / època: Modern Contemporani
Segle XVIII-XIX
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Estructural
Titularitat Privada
Titular: 6367001DF4966N0001PT

Fitxes associades:

[Can Ruaix o Torremar](#)

Autoria de la fitxa Jordi Montlló Bolart
Data de registre de la fitxa: dv., 03/04/2015 - 02:00

Descripció

Marges de pedra seca vinculats al cultiu que es van construir a la finca de la casa, aprofitant la presència de pedra abundosa al mateix indret i voltants. Són marges amb una tècnica molt perfeccionada, sense emprar cap lligam tot i que s'observen petites consolidacions realitzades amb argamassa per tal de consolidar-les. La funció principal d'aquestes parets de pedra, és la de sostenir la terra en els costers d'elevat pendent, creant feixes aptes per al conreu. La resistència dels marges es fonamenta en la utilització de les pedres més grosses per a la base o fonamentació, a partir de les quals es va pujant de manera atalussada adaptant-se al terreny, un bon travat o subjecció de les pedres i el reblat per la part interna del mur que després es colgarà de terra i que ha permès al llarg dels anys drenar el terreny sense que els murs pateixin per la pressió de l'aigua i puguin acabar enrunant-se. Encara que la majoria d'aquestes parets són verticals i no massa altes (no passen dels dos metres), n'hi ha alguna amb el perfil més atalussat.

Destaca l'escala volada formada per 6 esglaons, de pedra ubicada en una de les marjades al vessant de ponent de la finca. Aquests esglaons serveixen per accedir d'una feixa a l'altre amb major celeritat. Estan formats per lloses de pedra, de mida rectangular, que han estat introduïdes en el marge durant la seva construcció, durant el procés de fonamentació, amb un bon travat i reblat, és a dir, a partir d'una subjecció molt acurada de les pedres que conformen el mur exterior del marge i un reompliment amb pedregam de menor dimensió al darrera (que no serveixen per a altre cosa), amb l'objectiu de facilitar el drenatge.

La comunicació vertical entre les marjades dels horts, s'ha resolt no només amb la construcció de l'escaló volat o esglaó sinó que per sota mateix es pot observar un altra tipus de pujador, una doble paret de pedra seca lateral, amb 8 esglaons empedrats, que a més a més de permetre l'accés d'un costat a l'altre eviten que l'aigua arrossegui la terra.

En una de les parets, s'observa un aixopluc o barraca integrada al marge, d'un metre d'alçada aproximadament amb els brancals de pedra més grossa, coberta de lloses i una llinda no massa gran. La funció d'aquestes barraques és la de tenir-hi les eines i el canti o amagar-s'hi en cas de ruixat, sense poder-hi romandre dret.

La paret de tancament de la finca, segurament posterior a la construcció dels marges, està unida amb argamassa i presenta unes obertures de petites dimensions realitzades amb rajols, de forma triangular, anomenades també clavegueres que permeten que l'aigua d'escorrentia i la provinent del drenatge del propi terreny pugui sortir a l'exterior, evitant així que la paret pugui caure en un moment determinat.

L'abandonament progressiu de la vinya, la manca de gestió dels boscos, afegit a les nombroses urbanitzacions, han comportat la desaparició d'aquest tipus d'arquitectura popular tradicional. Les marjades de pedra seca del castell amb els diferents elements constructius relacionats, fan d'aquest indret un lloc excepcional que cal preservar.

Observacions:

La construcció d'elements en pedra seca és un sistema constructiu que ha evolucionat històricament a partir de tècniques comunes a molts indrets de la Mediterrània, que s'han anat adaptant a les peculiaritats físiques, socials i econòmiques de cada indret. És una manera d'observar la interacció de l'home amb el medi natural, del qual en resulta un paisatge antropomorfitzat. Aquestes construccions són un testimoni de la forma de vida rural, de l'arquitectura popular. Una tècnica constructiva vinculada a les explotacions ramaderes i agrícoles transmesa a través de l'experiència, compartit amb altres feines del camp, i que en alguns casos ha pogut donar lloc a un veritable ofici, el de marger o marjaire o anomenat en altres indrets de Catalunya com margeter i margenador.

Història

La torre actual es construeix l'any 1901 sobre un antic mas d'origen medieval. Antoni Vives i Masiques, copropietari de la fàbrica de Cal Garbat, compra la finca. Les seves inicials figuren a la façana. A principis de segle XX, hi viu el seu gendre, l'Antoni Leal i, per amistat amb els Leal Vives, hi estiuja el poeta Joan

Maragall que, segons la tradició oral hi compona el poema La Ginesta (1907).

L'any 1928 el doctor Lluís Folch i Torres funda el primer institut frenopàtic de Catalunya, que gestionat per la Generalitat des de 1991, actualment encara manté les seves activitats.

Bibliografia

BENITO Pere (1996). Notes històriques dels elements del patrimoni arquitectònic del Pla especial i Catàleg artístic i ambiental de Vilassar de Dalt.

BENITO Pere (2006). Vilassar de Dalt, un poble de futur. Ajuntament de Vilassar de Dalt.

CONGOST, Rosa i altres (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Vol. 3. Col·lecció Arquitectura Tradicional. Ed. Brau

DOMÍNGUEZ, Josep i OLIVA, Benet (1994). Vilassar de Dalt. Història gràfica. Oikos-Tau. Vilassar de Mar.

GIRONÈS I DESCÀRREGA, Josep (1999). L'art de la pedra en sec a les comarques de Tarragona. Ed. Diputació de Tarragona.

MARTÍN, Fèlix; PREIXENS, Josep (2005). Les construccions de pedra seca. Inventari de cabanes de volta, balms murades i aljubs a les Terres de Lleida. Pagès editors.

PLANS i MAESTRA, Jaume (1994). Construccions de pedra seca a la comarca del Bages. Ed. Centre Excursionista de la Comarca del Bages.

QUERALT BOLDÚ, Ramon (2008). Les cabanes de volta de les Borges Blanques. Paisatges, fets i gent. Cossetània edicions.

SOLER i BONET, Josep M. (2000). La construcció en pedra seca. Arquitectura, patrimoni i tradició. Dins Dovella, núm. 70. Manresa, pp. 9 a 11.

SOLER i BONET, Josep M. (1988). La tècnica de la pedra seca. La construcció popular, dins Dovella, núm. 29. Manresa. Pp. 47 a 52.

SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla del Bages), dins Dovella, núm. 17. Manresa, pp. 37 a 43.

SUBIRATS i VILLALBÍ, M. (1992). El paisaje de la comarca del Montsià y las construcciones de piedra en seco. Article publicat a la revista NARRIA. Ed. Museo de Artes y Tradiciones Populares, Madrid.

VARIS AUTORS (2008). Pedra seca. Full informatiu de la revista Pedra Seca. Any VII. Núm. 58. Ed. Patronat de San Galderic. Maig.

VARIS AUTORS (1994). Les construccions en pedra seca. Full divulgatiu. Desembre 1994. Ed. Departament de Medi Ambient. Generalitat de Catalunya.

